

LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIUS

PAŽYMA

DĖL GALIMAI DISKRIMINUOJANČIO DARBO SKELBIMO

2016-07-14 Nr. (16)SI-46)SP-65

Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba 2016 m. birželio 27 d. gavo informaciją apie tai, kad Vilniaus universiteto Botanikos sodas (toliau – VU Botanikos sodas) vasaros sezonui ieško darbininkių. Patikrinus VU Botanikos sodo interneto svetainėje skelbiamą informaciją, rastas darbo skelbimas, kuriame teigiama, jog „VU botanikos sodui vasaros sezonui reikalingos darbininkės” (internetu nuoroda: <http://www.botanikos-sodas.vu.lt/news/23/42/VU-botanikos-sodas-ie%C5%A1ko-darbininki%C5%B3> .

Tokio turinio darbo skelbimas galimai diskriminuoja asmenis dėl lyties bei pažeidžia Lietuvos Respublikos moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 8 str. reikalavimus, nustatančius, kad skelbimuose priimti į darbą, valstybės tarnybą arba mokytis draudžiama nurodyti reikalavimus, suteikiančius pirmenybę vienai iš lyčių.

Vadovaujantis Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 18 str. 3 d., nuspręsta pradėti tyrimą lygių galimybių kontrolieriaus iniciatyva dėl galimo Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 8 str. pažeidimo, t.y. dėl pirmenybės įsidarbinti suteikimo moterims.

Lygių galimybių kontrolierė, vadovaudamasi Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 25 str. 1 ir 2 dalimis, 2016 m. birželio 29 d. raštu Nr. (16)SI-25)S-506 „Dėl galimai diskriminuojančio darbo skelbimo“ kreipėsi į VU Botanikos sodo direktorių ir paprašė per 3 darbo dienas paaiškinti, kodėl darbininko darbas sode siūlomas tik moterims, bei informuoti, ar šiuo metu darbininko pareigas užima vyrai ir ar kreipėsi vyrai dėl įsidarbinimo (paprasta pateikti darbininko pareigybės aprašymą).

Lygių galimybių kontrolierė

n u s t a t ė:

VU Botanikos sodo direktoriaus pavaduotoja Irena Noreikienė 2016 m. birželio 30 d. rašte Nr. 660000- „Dėl galimai diskriminuojančio darbo skelbimo“ informavo, kad VU Botanikos sodas ieškojo darbui sode sezoninių darbininkų ir apie tai skelbė interneto svetainėje, kurioje atsirado korektūros klaida. I. Noreikienė tikisi, kad ateityje tokia klaida nepasikartos. Minėtame rašte direktoriaus pavaduotoja informuoja, kad šių metų sezonui darbininko pareigoms priimtos 9 moterys ir 9 vyrai (pateiktas priimtų darbuotojų sąrašas), o pagrindinės darbininko funkcijos yra augalų ravėjimas, laistymas, genėjimas.

VU Botanikos sodo direktoriaus pavaduotoja I. Noreikienė taip pat pateikė VU Botanikos sodo direktoriaus 2016 m. balandžio 13 d. įsakymu Nr. 3 patvirtintą VU Botanikos sodo Ūkio skyriaus darbininkės pareigybės aprašymą ir tuo pačiu įsakymu patvirtintą VU Botanikos sodo Ūkio skyriaus darbininko pareigybės aprašymą.

Lygių galimybių kontrolierė

k o n s t a t u o j a:

1. Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 8 str. nustato, kad skelbimuose priimti į darbą, valstybės tarnybą arba mokytis draudžiama nurodyti reikalavimus, suteikiančius pirmenybę vienai iš lyčių, išskyrus šio įstatymo 6 str. 5 p. nurodytą atvejį, reikalauti iš darbo ieškančių asmenų informacijos apie jų šeimines padėtį, amžių (išskyrus įstatyme numatytus atvejus), privatų gyvenimą ar šeimos planus.

Draudimas skelbimuose teikti pirmenybę įsidarbinant asmenims dėl lyties ir kitų asmens tapatybės požymių yra įtvirtintas ir Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatyme. Lygių galimybių įstatymo 11 str. nustato, kad skelbimuose priimti į darbą, valstybės tarnybą arba mokytis draudžiama nurodyti reikalavimus, suteikiančius pirmenybę lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu, išskyrus šio įstatymo nustatytus atvejus.

2. VU Botaniko sodo interneto svetainėje publikuojamas skelbimas: „VU botanikos sodui vasaros sezonui reikalingos darbininkės“, kurio tekste tiesiogiai ir akivaizdžiai siūlomas darbas moterims, prieštarauja Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 8 str., nes pirmenybė užimti darbininko pareigas VU Botanikos sode teikiama moterims.

VU Botanikos sodo direktoriaus pavaduotoja savo paaiškinime nepateikė teisinių argumentų, pagrindžiančių, kad sodo darbininko darbą gali atlikti tik moterys, bet patikino, kad skelbime yra padaryta klaida.

Pažymėtina, kad pažymos surašymo dieną VU Botanikos sodo interneto svetainėje publikuotas skelbimas, siūlantis VU Botanikos sode darbą išimtinai darbininkėms, nebuvo panaikintas (interneto nuoroda: <http://www.botanikos-sodas.vu.lt/news/23/42/VU-botanikos-sodas-ie%C5%A1ko-darbininki%C5%B3>).

3. Atkreiptinas dėmesys, kad VU Botanikos sodo direktoriaus 2016 m. balandžio 13 d. įsakymu Nr. 3 patvirtintoje VU Botanikos sodo Ūkio skyriaus darbininkės pareigybės aprašyme pareigybės pavadinimas bei vartojami sakiniai yra nurodyti moteriškąją gimine. Tai suponuoja išvadą, kad pareigybė yra pritaikyta moteriškos lyties pretendentei ir kad į šias pareigas ateityje gali pretenduoti tik moteriškos lyties atstovės. Svarbu pažymėti, kad pagal Valstybinės lietuvių kalbos komisijos 1999 m. lapkričio 4 d. nutarimą Nr. 5 (74) „Dėl pareigų, profesijų, mokslo laipsnių ir panašių pavadinimų“¹ pareigų, profesijų pavadinimai apibendrintai reiškiami vyriškosios giminės daiktavardžiais.

Atsižvelgiant į tai, kad asmenų, priimamų į darbą pagal darbo sutartis, pareigybės aprašymų rengimas teisės aktuose nėra reglamentuotas, galima vadovautis teisės akto analogijos principu, t.y., teisės aktais, reglamentuojančiais panašius santykius. Pagal Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 4 str. 7 d., jeigu nėra įstatymo, reglamentuojančio ginčo santykį, teismas taiko įstatymą, reglamentuojantį panašius santykius, o jei ir tokio įstatymo nėra, – vadovaujasi bendraisiais įstatymų pradmenimis ir jų prasme, taip pat teisingumo ir protingumo kriterijais.

Rengiant darbuotojų pareigybių aprašymus, siūlytina atsižvelgti į Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. gegužės 20 d. nutarimu Nr. 685 patvirtintos „Valstybės tarnautojų aprašymo ir pareigybių vertinimo metodikos“ (toliau – Metodika) principines kvalifikacinių reikalavimų bei pareigybių vertinimo kriterijų nuostatas, kuriomis vadovaujantis yra rengiamas pareigybės aprašymas ir formuluojami kvalifikaciniai reikalavimai. Metodikos 11 p. nustatyta, kad, atsižvelgiant į pareigybės paskirtį, bendrąsias ir/ar specialiąsias veiklos sritis ir funkcijas, nustatomi specialūs reikalavimai, kuriuos turi atitikti šias pareigas einantys valstybės tarnautojai. Pažymėtina, kad asmenys, pretenduojantys užimti tam tikras pareigas, turi atitikti pareigybės aprašymuose keliamus reikalavimus, bet negali būti taikoma atvirkštinė praktika, kai pareigybės aprašymas kuriamas pretendentų atranką laimėjusiam pretendentui ir taip pareigybės aprašyme formuluojamas

¹ Internetinė prieiga: <http://www3.lrs.lt/pls/inter3/oldsearch.preps2?Condition1=89591&Condition2=>

reikalavimas dėl lyties, kuris įtvirtina apribojimus būsimiems pretendentams užimti šias pareigas. Taigi pareigybės aprašyme pareigų pavadinimas turi būti nurodomas vyriškosios giminės daiktavardžiu, nes vyriškosios giminės vartojimas apibendrintai reiškiant pareigybės pavadinimą yra laikomas neutraliu, suteikiančiu lygias galimybes pretenduoti į šias pareigas tiek moterims, tiek vyrams.

Todėl VU Botanikos sodo Ūkio skyriaus darbininkės pareigybės aprašyme pareigybės pavadinimas, kuris nurodytas moteriškosios giminės daiktavardžiu, yra prieštaraujantis Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 5 str. 1 d. 1 p., nes formaliai įtvirtina pirmenybės teikimą darbininko pareigas užimti moterims, t.y., nustato palankesnes įsidarbinimo sąlygas moterims nei vyrams.

Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 5 straipsnio, reglamentuojančio darbdavio pareigas įgyvendinti lygias moterų ir vyrų teises darbe, 1 d. 1p. nustato, kad darbdavys privalo taikyti moterims ir vyrams vienodus atrankos kriterijus ir sąlygas, priimant į darbą ar perkeltiant į aukštesnes pareigas.

Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, bei vadovaudamasi Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 24 str. 1 d. 2 p.,

Lygių galimybių kontrolierė

n u s p r e n d ž i a:

1. Įspėti VU Botanikos sodo direktorių dėl VU Botanikos sodo interneto svetainėje publikuojamo darbo skelbimo.

2. Kreiptis į VU Botanikos sodo direktorių ir siūlyti pakeisti VU Botanikos sodo direktoriaus 2016 m. balandžio 13 d. įsakymu Nr. 3 patvirtinto VU Botanikos sodo Ūkio skyriaus darbininkės pareigybės aprašymo nuostatas, taip, kad jos neteiktų pirmenybės įsidarbinti tik moterims (pareigybės pavadinimas apibendrintai reiškiamas vyriškosios giminės daiktavardžiu).

3. Prašyti VU Botanikos sodo direktorių apie šio sprendimo nagrinėjimo rezultatus informuoti lygių galimybių kontrolierių iki 2016 m. liepos 18 d.

Sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Lygių galimybių kontrolierė

Agneta Lobačevskytė